

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ.

С.І.Дубінін, А.В.Ваценко, В.О.Пілюгін, Н.А.Улановська, О.Б.Рябушко

За останні роки у системі освіти України відбулися суттєві зміни, зумовлені розвитком науково-технічного прогресу та його впливом на всі сторони життя суспільства. Сучасні інформаційні технології відкривають нові перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу. Велика увага приділяється методам активного пізнання, самоосвіті, дистанційним освітнім програмам. У цьому контексті особливу наукову значущість становить професійна підготовка спеціалістів. Світовий історичний досвід свідчить, що освіта й наука створюють необхідні передумови для соціального прогресу – економічного, культурного, соціального та іншого.

Умови розвитку суспільства диктують необхідність інтеграції вищої школи й практичної діяльності з метою прискорення впровадження досягнень науково-технічного прогресу, підвищення рівня професійної підготовки спеціалістів, пошук нетрадиційних форм навчання, залучення студентів до наукової роботи з проблемних питань, що забезпечить конкурентоспроможність випускників на ринку праці.

Вища школа стає головним механізмом входження України у рівноправні стосунки з європейськими державами (з 2005 р. Україна стала учасником Болонського процесу).

Система традиційного навчання склалася в XVII столітті на основі принципів дидактики, які були сформульовані Я.А. Каменським. До відмінних рис традиційного навчання відноситься те, що основною одиницею пізнавальної діяльності є заняття, присвячене одній навчальній дисципліні й одній темі, під час якого група студентів працює над одним і тим самим матеріалом. При цьому необхідно щоб до складу групи, що працює за єдиною програмою, входили студенти приблизно одного рівня підготовки й даний склад зберігався на весь період навчання.

Традиційне навчання має позитивні сторони, такі як систематичний характер навчання, організаційна чіткість, упорядкована, логічно правильна подача навчального матеріалу, постійний емоційний вплив особистості викладача, оптимальні витрати ресурсів при масовому навчанні.

Недоліком традиційного навчання є повідомлення викладачем готових знань. На заняттях переважають пояснювально-ілюстративний і репродуктивний методи, у результаті чого спостерігається невміння студентів працювати самостійно, відбирати дійсно необхідний їм надалі матеріал, невміння орієнтуватися у величезному потоці інформації, невміння мислити. При традиційному підході до навчання розвивається, насамперед, механічна пам'ять студентів, тому що більшість із них просто зазубрює запропонований матеріал. Традиційне навчання має авторитарні риси, які проявляються, насамперед, у регламентації діяльності студентів на занятті, примусовості навчальних процедур, що приводить до нерозуміння студентами мети своїх дій, і того, при яких умовах вони зможуть застосувати вивчений матеріал. У такій ситуації в студентів втрачається внутрішня мотивація до навчання, що негативно позначається на їхніх успіхах. Таке навчання приводить до невміння планувати свою діяльність. Традиційне навчання в сучасних умовах є недостатньо ефективним, тому що не розвиває належною мірою творчий потенціал студентів, ті якості, які необхідні сьогодні молодим людям. Тому варто шукати нові підходи до організації навчально-виховного процесу.

Альтернативою виступають уданому випадку сучасні технології навчання, які заохочують студентів до самостійної роботи. Вони сприяють розвитку креативних здібностей і творчих особливостей студентів. Завдяки їх використанню більш ефективно розвиваються такі вміння студентів, як мислення, вміння працювати самостійно, робити свій вибір у будь-якій ситуації й вирішувати проблеми різного плану, вміння планувати свою подальшу діяльність, прогнозувати її результати, передбачати можливі помилки й знаходити шляхи їхнього усунення. Більшою мірою розвиваються вміння працювати в групі й погоджувати свої позиції з позиціями інших,

комунікативні вміння, вміння вести діалог, разом шукати вихід зі складних ситуацій. Підвищується ініціативність студентів, їхній інтерес до учбово-пізнавальної діяльності. Використання самостійної роботи студентів сприяє зменшенню психологічного навантаження на студентів і більш ефективному здійсненню контролю учбово-пізнавальної діяльності.

На протязі багатьох років в УМСА навчаються іноземні громадяни з багатьох країн світу, тому викладачами кафедри накопичено великий практичний досвід якісної та ефективної організації навчального процесу адаптовано до цієї категорії студентів. Однак введення кредитно-модульної системи навчання та рейтингової системи оцінювання знань викликало необхідність проведення додаткових методичних досліджень щодо особливостей використання модульних технологій при організації навчання іноземних студентів. Зокрема на кафедрі медичної біології принцип модульності при викладанні дисципліни адаптований для іноземних студентів завдяки окремому методичному забезпеченню.

Для виконання практичних робіт розроблені альбоми, які містять основні питання теми, методичні поради до виконання роботи, схеми, таблиці, які складають студенти самостійно, переліки контрольних питань.

Сучасна освіта вимагає впровадження інноваційних технологій, важливою частиною яких є тестова технологія, яка дозволяє зменшити не тільки вплив суб'єктивних факторів на оцінку, але й зменшує час, необхідний для перевірки контрольних робіт.

Щоб частково уникнути недоліків тестування і стимулювати вміння студентів формулювати власну думку можна, використовувати тести різного вибору: альтернативного чи множинного, тести на розрізнення, ґрунтування, систематизацію та класифікацію процесів та механізмів. Також треба пам'ятати, що тестування не замінює інші форми контролю, а тільки доповнює їх. Виходячи з того, що іноземні студенти мають різну початкову освіту в галузі біології для проведення практичних занять викладачами кафедри розроблені завдання кількох рівнів складності. I-рівень завдань передбачає розв'язання

завдань з однією правильною відповіддю, II – рівень завдання з кількома правильними відповідями, III рівень – типові та ситуаційні задачі творчого характеру.

Найпоширенішим видом самостійної роботи є робота з друкованими джерелами. Організуючи поза аудиторну роботу, педагоги надають індивідуальні консультації та контролюють хід виконання завдань студентом, оскільки тільки в цьому випадку самостійна робота реалізує свої освітні та виховні функції. Таким чином тільки планомірна, систематична та змістовна самостійна робота студентів буде ефективною. Вважаємо модульно-рейтингову систему навчання такою, що заохочує студентів до самостійної роботи, сприяє прагненню до самоосвіти та самовиховання.

На власному досвіді дійшли висновку, що необхідно ширше включати в навчальний процес ділові ігри, заняття-обговорення, які вимагають від студента ґрунтовної самостійної підготовки, викликають професійний інтерес, включають нестандартний характер навчально-пізнавальної діяльності, а саме: зацікавленість, емоційність і проблемність. Тематика ділових ігор обговорюється на кафедрі і передбачає самостійне вивчення та виконання більшої частини трудомістких робіт в поза аудиторний час, а в аудиторії студенти аналізують, порівнюють, шукають оптимальні варіанти вирішення поставленої задачі або проблеми.

Розглянемо поточний контроль, який проводиться для оцінювання якості самостійної роботи і засвоєння матеріалу практичних занять. Цей контроль можна розподілити на три етапи: оцінку підготовки студента до практичного заняття, оцінку якості виконання самостійних завдань в аудиторії і оцінку ступеня засвоєння теоретичного і практичного матеріалу.

Підготовку до практичного заняття доцільно оцінювати у вигляді тестування і позиціонувати її, для студента, як допуск до заняття. Найдоцільніше на даний контроль виносити теоретичний матеріал, який студент повинен знати для виконання завдань даного практичного заняття. Вказаний підхід дозволяє не

тільки оцінювати якість самостійної роботи студентів, але й стимулювати їх на самостійне опрацювання досить великої частки учбового матеріалу.

Практичні завдання потрібно розділити на блоки, які оцінюються окремо. До того ж оцінка, за кожний блок, повинна бути вказана перед завданням, щоб студент мав змогу оцінювати свою роботу в ході заняття. Це буде стимулювати його на активну роботу. Також треба чітко зазначати для чого і як виконується завдання. На кожному етапі роботи студентам необхідно роз'яснювати мету роботи, контролювати сприйняття цієї мети, поступово формуючи в них вміння самостійно ставити завдання і обирати методи виконання. Завдання повинні містити алгоритми виконання, елементи новизни, бути цікавими для студента і пов'язаними з його майбутньою професійною діяльністю.

На індивідуальних заняттях доцільно проводити тестовий контроль засвоєння вмінь, отриманих на практичному занятті і пов'язаного з ним матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання.

Такий три етапний поточний контроль дозволяє не тільки всебічно оцінити роботу студента, але й мотивувати його до якісної самостійної підготовки.

Конкурентоспроможність випускників Вузів на ринку праці визначається рівнем його практичної підготовки, яка формується на протязі всього періоду навчання під час практичних занять, самостійної поза аудиторної роботи. А завдання кожного викладача вузу доказово підвести студента до розуміння, що без гарних знань він не зможе стати професіоналом в обраній їм спеціальності.